

Anette Hagen
Universitetet i Sørøst-Norge (USN)

DOI: <https://doi.org/10.58215/ella.72>

Fortellingens puls: utforsking av rytme i narrative apper

Sammendrag

Dette videoessayet handler om rytme i narrative apper. Det er ment som en invitasjon til å stille noen av de samme spørsmålene, og kanskje se noen av sammenhengene som er kommet fram gjennom min tidligere forskning på dette området (Hagen & Mills, 2022; Hagen, 2022). Essayet søker altså å invitere seeren til refleksjon og oppdagelse, heller enn å gi svar.

I videoessayet stiller jeg en rekke rytmerelaterte spørsmål ledsaget av eksempler fra tre narrative apper: *Florence* (Wong et al. 2018), *Pry* (Gormann & Cannizzaro, 2015) og *The fantastic flying books of Mr. Morris Lessmore* (Joyce, 2011). Jeg forsøker å vise hva rytme kan gjøre, og å belyse kategoriene leserytme og narrativ rytme. Som jeg tidligere har vist (Hagen, 2022; 2023), er dette sider ved narrative apper som tidligere har vært lite beskrevet,

samtidig som at det har vært gjort få analyser av rytme i multimodal forskning (med noen unntak, som He, 2023; Han & Zappavigna, 2024). Ønsket om å lage et videoessay bunner i at formatet gjør det mulig å kunne uttrykke og vise rytme i flere modaliteter, i stedet for å kun beskrive dem. Til en viss grad kan videoessayet tjene som en metakommentar til rytmeanalysen, fordi det har sin egen rytme, og blant annet spiller på paralleller og kontraster i det visuelle uttrykket og mellom ulike modaliteter.

Nøkkelord: narrative apper, digital litteratur, rytme

The Pulse of the Story: On Rhythm in Narrative Apps

Abstract

This video essay explores rhythm in narrative apps. It is intended as an invitation to pose some of the same questions, and perhaps to discover some of the rhythmic features described in my previous research in this field (Hagen & Mills, 2022; Hagen, 2022). Thus, the essay aims to invite the viewer to reflect and discover, rather than provide answers.

In the video essay, I pose several rhythm-related questions accompanied by examples from three narrative apps: *Florence* (Wong et al., 2018), *Pry* (Gormann & Cannizzaro, 2015), and *The Fantastic Flying Books of Mr. Morris Lessmore* (Joyce, 2011). I attempt to show what rhythm does in a narrative app and highlight the categories of reading rhythm and narrative rhythm. As I have shown (Hagen, 2022; 2023), these are previously seldom described aspects of narrative apps, and few analyses of rhythm in multimodal research have been conducted (with some exceptions, such as He, 2023; Han & Zappavigna, 2024). My motivation for creating a video essay stems from the fact that the format allows for the expression and demonstration of rhythms across multiple modes, rather than merely describing them. To some extent, the video essay can serve as a meta-commentary on rhythm analysis, as it has its own rhythm and plays on parallels and contrasts in its visual expression and across different modes.

Keywords: narrative apps, digital literature, rhythm

Akademisk følgetekst

Dette essayet kommer i forlengelsen av lang tids arbeid med rytme som semiotisk og estetisk begrep. Helt spesifikt handler dette arbeidet om rytmens betydning i narrative apper. Essayet er en invitasjon til å stille noen av de samme spørsmålene, og kanskje se noen av sammenhengene som er kommet fram gjennom min tidligere forskning på dette området. Essayet søker altså å invitere seeren til refleksjon og oppdagelse, heller enn å gi svar.

Betegnelsen app brukes i dagligtalen oftest om programmer til smarttelefon og nettbrett (f.eks. Zheng, 2018, s. 26-27). Ifølge Hagen (2022, s. 14) er de narrative appene «fortellende tekster som utspiller seg ved at leseren interagerer med en enhet (en telefon eller et nettbrett) med en interaktiv berøringsskjerm». Tekstene er også multimodale, og kombinerer for eksempel muntlig og skriftlig verbalspråk, levende bilder og stillbilder, musikk og annen lyd, samt interaktive elementer (Hagen, 2022, s. 14).

I dette essayet er teksteksemplene hentet fra tre narrative apper: *Florence* (Wong et al. 2018), *Pry* (Gormann & Cannizzaro, 2015) og *The fantastic flying books of mr. Morris Lessmore* (Joyce, 2011). Eksemplene er valgt fordi de viser ulike apper som presenterer forskjellige måter å uttrykke rytme på. Essayet fokuserer ikke på de enkelte appenes narrativer, da målet har vært å sette søkelys på rytme som formspråk.

Appene vender seg til dels til ulike aldersgrupper. Der *Morris Lessmore* kan sies å være allalderlitteratur, i det den tar for seg allmenne temaer som fortellingenes og bøkens verdi, må *Pry* være beregnet på ungdommer og voksne, fordi den tar for seg temaer som krig og posttraumatisk stress, og fordi den har komplisert struktur og formspråk. *Florence* legger seg mellom de to andre i kompleksitet, men henvender seg tematisk mest til ungdommer og unge voksne, da den blant annet tar for seg et kjærlighetsforhold mellom to unge mennesker.

Morris Lessmore bærer preg av å etterlikne en bildebok. Den har en forholdsvis enkel overordnet struktur som går på at man leser en tekst (eller får den opplest av en fortellerstemme), gjør en interaktiv oppgave og deretter blar videre. *Florence* er også strukturmessig enkel, men de interaktive oppgavene er vanskeligere og mer varierte enn i *Morris Lessmore*. *Pry* er vanskeligere å forstå og navigere i. Mens det i *Pry* ikke er helt

opplagt om man har fått med seg alt innholdet i et kapittel, må man i *Florence* fullføre oppgavene slik de er tenkt for å komme seg videre i fortellingen.

Det er blant annet disse forskjellene i struktur og kompleksiteten i interaktive oppgaver som også gjør at rytmen utspiller seg ulikt. I tillegg spiller de ulike modalitetenes semantiske tyngde en rolle for rytmen: *Florence* er for eksempel nærmest ordløs, mens *Morris Lessmore* i større grad er preget av verbalspråk. *Pry* har begge deler: sekvenser med visuell eller verbal tyngde. Mens *Florence* har en svært utstrakt bruk av musikk, har *Pry* ikke det. Her ligger *Morris Lessmore* i en mellomposisjon. Disse ulikhetene påvirker rytmen, fordi rytme blant annet handler om samspillet mellom ulike modaliteter.

Som jeg tidligere har vist (Hagen, 2022; 2023), er rytme en side ved narrative apper som tidligere har vært lite beskrevet, samtidig som at det har vært gjort få analyser av rytme i multimodal forskning (med noen unntak, som He, 2023; Han & Zappavigna, 2024). Det er heller ikke gjort noen andre forsøk enn mine egne (Hagen & Mills, 2022, Hagen; 2022) på analyser som både tar hensyn til rytme som både kohesjonsmekanisme og som individuell estetisk opplevelse.

Van Leeuwen (2005) påpeker at rytme er helt grunnleggende i tidsbaserte medier som film og musikk. Rytme er i van Leeuwens teorier én av fire kohesjonsmekanismer, de resterende er komposisjon, informasjonskopling og dialog (van Leeuwen, 2005, s. 179). Rytme strukturerer dermed og binder sammen artefakter og hendelser som spiller seg ut over tid. Aspektet er kanskje spesielt interessant i narrative apper, fordi at rytmen påvirkes av leserens berøring av skjermen, i motsetning til for eksempel i en film. Tidligere har jeg også vist hvordan i rytmen i narrative apper kan realisere mening i tre metafunksjoner (Halliday, 1978), og dermed kan være en avgjørende faktor i meningsskapingen når man leser narrative apper, ikke utelukkende som kohesjonsmekanisme (Hagen & Mills, 2022). Dette betyr at også kohesjonsmekanismene kan tolkes. Narrativt innhold kan komme fram uten verbalspråk, ved hjelp av rytme. Dette tydeliggjør at hvordan vi tolker rytmen, kan være utslagsgivende for den litterære opplevelsen og for meningsskapingen.

Jeg legger derfor mer hvordan teksten realiseres hos leseren enn i tradisjonelle multimodale analyser, og viser i mitt arbeid (Hagen & Mills, 2022; Hagen 2022) hvordan rytmen knytter an til den estetiske leseropplevelsen (Iser, 1984). Rytmen er nemlig en grunnleggende sanselig erfaring (Lefebvre, 2004) som både kan føles, høres og sees. Dersom man ser estetisk erfaring som kroppslig og sanselig, må rytmen altså være en del av den estetiske opplevelsen. Å analysere rytmen i en tekst er dermed å undersøke en del av en estetisk opplevelse. Iser har et syn på estetikk som samsvarer med ordets etymologiske betydning (fra gresk *aísthēsis* – sansning). Estetikk er persepsjon eller sansning, og estetisk virkning en form for erkjennelse som vi tar inn gjennom sansene (Iser, 1984). Den estetiske opplevelsen oppstår i en forhandling mellom verk og leser, ifølge Iser (1984). I videoessayet er det et mål å vise fram hvordan rytme kan komme fram i møtet mellom leser og verk, ved å vise eksempler fra sekvenser av tekst.

Tidligere har jeg utviklet en modell for analyse av rytme i narrative apper (Hagen & Mills, 2022). Modellen inneholder to ulike typer rytme, som utforskes i dette essayet. Den narrative rytmen handler om vekslinger mellom motsetninger i tekstens narrativ, og er knyttet til hvordan menneskers liv er strukturert rundt rytmer (rytmene i døgnet, i året, i livet osv.). Denne rytmen er knyttet til den ideasjonelle metafunksjonen.

Jeg har blant annet valgt et utdrag fra *Morris Lessmore* som eksempel på dette. Eksemplet viser nettopp vekslingen mellom årstider, for å understreke hvordan denne rytmen kan gjenskapes i tekst. Eksemplet etterfølger bilder jeg selv har tatt av vekslende årstider på vei til jobb, og disse er ment som en parallell til mitt eget liv. Som leser møter jeg teksten med mine egne livs- og lesererfaringer (Iser, 1984), og dermed var det et poeng å ha med mine egne bilder fra en hverdagslig hendelse som gjentar seg i mitt eget liv.

Leserytmen er derimot knyttet til den sanselige lesererfaringen. For eksempel handler det om hvordan håndens interaksjon påvirkes av musikk og animasjoner, og samtidig av rytmene som finnes i leserens egen kropp. Jeg prøver dermed å anskueliggjøre leserytmen også ved å klippe inn noen av min egen kropps rytmer, for eksempel puls, åndedrett og skritt. Lefebvre uttrykker det slik: «The rhythm analyst calls on all his senses» (2004, s. 21). Som nevnt kategoriserer van Leeuwen (2005) rytme som en kohesjonsmekanisme, som er knyttet til den

tekstuelle metafunksjonen. Her prøver jeg å vise hvordan rytmen kan skape innlevelse og følelser, og dermed også kan knyttes til den mellompersonlige metafunksjonen (mer om dette i Hagen, 2022; Hagen & Mills, 2022).

De enkelte utdragene fra appene er også valgt fordi de uttrykker hvordan appene imiterer ulike sanseinntrykk for leseren. De er valgt ut fordi de viser paralleller og kontraster i hvordan disse sanseuttrykkene utspiller seg. På denne måten er essayet en lek med motsetninger – paralleller og kontraster – som en slags metakommentar til temaet rytme. I tillegg er det lagt inn andre typer vekslinger i essayet, for eksempel i bildeutsnitt eller i vekslingen mellom håndinteraksjon med appene og skjermopptak. Disse vekslingene kommer særlig til uttrykk visuelt. Jeg har valgt å ikke endre musikk og annen lyd i klippene fra appene, fordi lyd er vesentlig for deres rytme. Jeg ønsker eksempelvis å vise hvordan musikken kan påvirke håndens bevegelser. Jeg har lagt på mer generisk (KI-generert) musikk i noen deler av essayet, der det ikke er originallyd fra appene. Dette har jeg gjort fordi mangelen på lyd ellers ville bli påtakelig. Jeg ønsket heller ikke at lyden skulle ha tyngde eller fokus i disse delene av essayet, fordi jeg ønsket at app-lydene heller skulle få lov til å tre fram.

Innledningsvis var det utfordrende i arbeidet med essayet å prøve å finne en balanse mellom det forklarende («explanatory», se f.eks. Keathley, 2012) og det å vise fram. Etter forsøk som har liknet mer på opptak av en forelesning enn på et videoessay, kom jeg fram til at essayet var vel så egnet til å stille spørsmål som til å gi svar. Hvis mitt essay skulle gjøre det samme som et foredrag eller vitenskapelig artikkel, var det kanskje ingen vits? Denne utfordringen jeg har hatt, kan ses parallelt til det Catherine Grant sa allerede i 2013: at man som akademiker er redd essayet ikke skal framstå som «ordentlig» nok (Grant, 2013). Det er også særlig Catherine Grants videoessays som har hjulpet meg med å forstå hvordan man kan integrere det skrevne ord, kommentarer og bilder. Måten hun viser fram og peker på bestemte filmatiske virkemidler gjennom videoessayet¹, har inspirert meg til å vise fram eksempler fra mitt material.

¹ Eksempelvis i *UN/CONTAINED: A Video Essay on Andrea Arnold's 2009 Film FISHTANK*, <https://filmanalytical.blogspot.com/2016/01/uncontained-video-essay-on-andrea.html> .

Rytme i narrative apper handler altså ikke bare om å strukturere innhold, men også om å forme en estetisk opplevelse for leseren. Dette essayet har ikke som mål å gi definitive svar, men snarere å åpne opp for en refleksjon rundt hvordan rytme påvirker vår opplevelse av narrative apper, og kanskje også inspirere til videre utforskning av hvordan vi som lesere møter og tolker rytmene i digitale tekster. I tillegg er essayets avslutning, illustrert med en fysisk bok, en invitasjon til videre forskning, da det i liten grad finnes studier som sammenlikner rytme i ulike medier.

Forfatteromtale

Anette Hagen er førsteamanuensis i norsk ved Universitetet i Sørøst-Norge. Hun har skrevet doktorgrad om narrative apper.

Referanser

Gorman, S. & Cannizzaro, D. (2015). *Pry* [Nettbrettapp]. Tender Claws.

Grant, C. (2013). How long is a piece of string? On the Practice, Scope and Value of Videographic Film Studies and Criticism. *The Audiovisual Essay*.

<https://reframe.sussex.ac.uk/audiovisualessay/frankfurt-papers/catherine-grant/>

Grant, C. (2016). *UN/CONTAINED: A Video Essay on Andrea Arnold's FISH TANK (2009)* [Video].

<https://filmanalytical.blogspot.com/2016/01/uncontained-video-essay-on-andrea.html>

Hagen, A. & Mills K. A. (2022). Rhythm in literary apps. *Visual Communication*.

<https://doi.org/10.1177/14703572221078038>

Hagen, A. (2022). *Estetisk potensial i multimodale narrative apper* [Doktorgradsavhandling]. Universitetet i Sørøst-Norge.

Hagen, A. (2023, November 17). Narrative apper: estetiske og multimodale muligheter [Plenumsforedrag]. NSFL19. Örebro Universitet.

- Halliday, M. A. K. (1978). *Language as social semiotic. The social interpretation of language and meaning*. Edward Arnold.
- Han, J., & Zappavigna, M. (2024). Multimodal rhythm in TikTok videos: Exploring a recontextualization of the Gillard ‘misogyny speech’. *Multimodality & Society*, 4(1), 58–79.
<https://doi.org/10.1177/26349795231207228>
- He, Y. (2023). The role of rhythm in science-animated videos: construing entities and bridging across different semiotic modes. *Visual Communication*, 0(0).
<https://doi.org/10.1177/14703572221112680>
- Iser, W. (1984). *Der Akt des Lesens. Theorie ästhetischer Wirkung* (2. opplag). W. Fink.
- Joyce, W. (2011). *The fantastic flying books of mr. Morris Lessmore*. [nettbrettapp] Moonbot Studios.
- Keathley, C. (2012). Teaching the Scholarly Video. *Frames*, 1(1).
<https://framescinemajournal.com/article/teaching-the-scholarly-video/>.
- Leeuwen, T. van (2005). *Introducing social semiotics*. Routledge.
- Lefebvre, H. (2004). *Rhythmanalysis: Space, time and everyday life*. London: Continuum.
- Lemke J. (2011). Multimodality, identity, and time. I C. Jewitt (Red.), *The Routledge handbook of multimodal analysis* (s.140–150). Routledge.
- Wong, K., Vincent, K., Coculuzzi, T. & Crisp, S. (2018). *Florence* [Nettbrettapp]. Studio Mountains PTY LTD. Annapurna Interactive. Versjon 1.0.2.
- Zheng, Y. (2018). *The story, the touchscreen and the child: How narrative apps tell stories*. University of Glasgow.